

Michael Frost – Alan Hirsch:

The Shaping of Things to Come:

Innovation and Mission for the 21st Century Church

2nd Revisited and Updated Edition. Baker Books, Grand Rapids, Michigan,
USA 2013, ISBN-10: 0801014913, ISBN-13: 978-0801014918, 288 old.

Az elmúlt évtizedekben a missziológia kivívta magának az őt megillető helyet a teológiai tudományokon belül, s így az egyetemi szintű teológiai oktatás, lekipásztorképzés szerves részévé lett. Ezzel egyidejűleg szakirodalma is folyamatosan gyarapodott, és hatalmas mennyiségű könyv, szakfolyóirat, traktátus és misszionáriusképző tananyag formájában lett elérhetővé. Ez részben odavezetett, hogy a missziológiával foglalkozó könyveknek „se szeri, se száma”, és ezekben a tájékozódni óhajtó olvasó mindennel találkozhat, kezdve a különféle biztos missziológiai receptektől a fe-

lületes „megmondásokig”. Ez viszont nem azt jelenti, hogy nem született volna kiváló, teológiailag komolyan megalapozott, és a gyakorlat próbáját is kiálló missziológiai modelleket bemutató irodalom. Ugyanakkor azt is kell látnunk, hogy a keresztyénség jelenkori paradigmaváltása még nem fejeződött be, és ezért a missziológiában sem kristályosodhatott ki az a fő csapás, amelyen az egyháznak a 21. században kell továbbhaladnia. Emellett azt is figyelembe kell vennünk, hogy a posztmodern világban talán nem is lehetséges kidolgozni egy olyan egyszerű, biztos, beválónak ígérkező „receptet”, amely minden helyzetben alkalmazható volna. Ezért a teológiai tudomány egészéhez érkező impulzusok sokszínűségében nem az vállal kockázatot, aki kipróbál egy modellt, amelyről idővel bebizonyosodik, hogy az adott körülmények között nem válik be, hanem az, aki nem tesz semmit.

Michael Frost (Ausztrália) és Alan Hirsch (Amerikai Egyesült Államok) közös könyve egy lehetséges, át- és továbbgondolásra érdemes missziológiai modellt kínál. Ezért könyvük már évek óta kötelező olvasmány számos teológiai fakultás hallgatói számára. A szerzőpáros több évtizedes tapasztalattal rendelkezik a gyülekezetalapítás és különféle missziológiai projektek terén,

és ebben a témában már több könyvet is írtak közösen, amelyek közül a *The Shaping of Things to Come* 2003-ban jelent meg. A most ismertetett és 2013-ban napvilágot látott könyv pedig az első kiadás átdolgozott és kibővített változata, amelyben Michael Frost és Alan Hirsch négy nagy részre tagoltan és tizenkét fejezetben osztja meg a misszió terén szerzett tapasztalatait, és nyújt tanácsokat a posztkeresztyén korban élő egyház lehetséges missziói jövőjét illetően.

A szerzők három vezérelvet javasolnak a 21. századi missziói egyháznak: 1. legyen inkarnációs az attrakciós helyett, 2. legyen messianisztikus a dualisztikus helyett, 3. az egydimenziós, hierarchikus, fentről lefelé szerveződő helyett pedig legyen apostoli. Véleményük szerint a tradicionális egyház egyik fő jellemvonása az, hogy csak az „attrakcióra” épít. Ebben az esetben az attrakció azt jelenti, hogy igyekszik ugyan vonzóvá tenni magát, de egy helyben áll vagy jár, és várja az érdeklődőket és a keresőket, és csak akkor kezd el foglalkozni velük, amikor ezek betérnek hozzá. Ebből fakadóan gondolkodása dualisztikus, szigorú különbséget tesz a szent és a profán, a „kint és bent” között. Az ókori görög gondolkodásmódra építve vallja, hogy ami kint van, az rossz, ami pedig bent, az jó. Ennek egyik mellékterméke az is, hogy a valódi keresztyén embernek nem lehet sok köze a kultúrához és a közülethez. Ez viszont azzal is jár, hogy miután a felvilágosodás forra-

dalmi szétválasztották az államot és az egyházat, és a keresztyénség ezáltal elveszítette korábbi kulturális befolyását, most megszeppenve vagy még inkább beletörődve fogadja el ezt a státuszát. Az attrakciós és dualisztikus egyház missziói törekvései vagy rendre célt tévesztettek, vagy csekély hatékonysággal működtek. A nagy társadalmi változásokat kevésbé az evangélium, de annál inkább a különféle eszmék és izmusok forradalmi hozták el. Miután az egyház teret veszített a világban, éppen dualisztikus gondolkodása miatt jutott arra a következtetésre, hogy a kialakult demarkációs vonalon értelmetlen vagy éppen veszélyes átlépnie. Ezért inkább hajlott arra az egyébként számára is kényelmes megoldásra, hogy inkább várakoznia kell mindaddig, míg eljönnek hozzá a világból azok, akik kívánnak valamit tőle, és majd velük próbál meg kezdeni valamit.

Ezzel szorosan összefügg a szerzőpáros azon meglátása, hogy az az egyház, amelyet ők ismernek, hierarchikus, bürokratikus, és inkább hasonlít egy vállalathoz, mintsem az apostoli egyházhoz. Ez pedig az egyház azon tradicionalizmusának következménye, amely például a Kopernikusz előtti világképhez való feltétlen ragaszkodással írható le, amikor az egyház történelmi és kulturális értékei bálványokká lettek. Az ilyen tradicionalizmus nem tud egyebet kínálni a világból hozzá érkezők számára, mint dicső múltját, hajdani kulturális emlékeit.

Michael Frost és Alan Hirsch négy megfontolásra méltó javaslatot fogalmaz meg a 21. századi missziói egyház számára. A javaslatoknak az a közös vonása, hogy keresztyéneknek és nem keresztyéneknek a leghétköznapibb módon kellene érintkezniük egymással, hogy aztán egy közös cél érdekében tudjanak együtt tevékenykedni. Ennek lehetőségét a következő módon lehetne megteremteni: már meglévő, úgynevezett *közeli helyek* révén, amelyek alkalmas teret nyújtanak a keresztyének és nem keresztyének találkozására, közvetlen érintkezésére; olyan *közösségi terek* létrehozása, mint például egy kávéház, cukrászda, könyvesbolt vagy ezeknek kombinációja; olyan *projektek* beindítása és működtetése, amelyben nemcsak a keresztyének lehetnek érdekelték; illetve olyan *szokványos helyek*, mint például egy munkahely, ahol kollégák, vásárlók, kliensek és alkalmazottak oszthatják meg egymással a gondolataikat.

A szerzők ezt hangsúlyozzák: ha az emberek nem jönnek az egyházhoz, akkor az egyháznak kell az emberek közé mennie, vagyis helyzetbe hoznia magát. Az inkarnációs jellegű egyház, nem akar elkülönülni a társadalom többi részétől, hanem részévé válik annak, hogy ott képviselje Krisztust. A keresztyén felekezeteknek nem szükséges újabb, speciális programokat kidolgozniuk, hogy a maguk jól körülhatárolt *belső* területén egymással versengve kínálják ezeket, mert sokkal egyszerűbb, ha a már meglévő és a társadalom legkülönbözőbb rétegei által amúgy

is látogatott helyeken jelenítik meg az evangéliumot, hiszen ezeken a helyeken a keresztyének is gyakran megfordulnak. Ezzel újra mozgásba lendülhet a keresztyénség, és ez ráadásul sokkal organikusabb, dinamikusabb és az egyházszervezettől kevésbé függő missziós módozat lesz. Amennyiben az egyház szakít dualista nézőpontjával, és a világot például háló(zat)ként látja, amelyben milliárdnyi vonal keresztezi egymást különféle interperszonális kapcsolatok, családi kötelékek, barátságok, munkatársi viszonyok, közös érdeklődési kör stb. formájában, újra felfedezheti azt a missziós teret, amelyben mozognia kell.

Az inkarnációs egyházmodell legfőbb jellemzői a megszenteltség, az imádság, a társas kapcsolatok, az úgynevezett „Jézus-beszéd” és a misszió, valamint a misszionáriusok támogatása. A jelenkor misszionáriusának jelszava nem a „nagyobbat” kell hogy legyen, hanem a „jobb”, amely azt jelenti, hogy a sok program helyett egyszerűen csak csatlakoznia kell a szomszédságához, a szűkebb vagy tágabb környezetéhez, odafigyel rájuk, meghallgatja őket, és általában véve közösséget vállal velük különféle társas vagy szabadidős tevékenységükben. A Szentírás tanításából nem kell és tulajdonképpen nem is lehet lealkudni, mert azok nem opcionálisak vagy rugalmasak abban az értelemben, hogy úgy hajlítgatjuk őket, amint éppen szükség van arra, vagy nekünk úgy tetszik. De minden másban jelentősen lehet növelni az egyház együttműködési készségét. Ehhez pedig

az szükséges, hogy a keresztyének sokkal rugalmasabban viszonyuljanak ahhoz, ami *kint* van.

Michael Frost és Alan Hirsch azt a nézetet képviselik, hogy az a gyülekezet, amelyik nem tud megenni temploma, anyagi háttere és fizetett alkalmazottai nélkül, igazából nem felel meg a „gyülekezet” fogalmának. Emellett megemlíti azt a radikális szemléletet is, hogy a nyugati keresztyénség templomai és gyülekezetei a mozdulatlanságot és rugalmatlanságot, az igazi testvéri kapcsolatok hiányát, büszkeséget és a társadalmi osztályok közötti különbséget sugározzák. Míg az evangéliumokban azt olvassuk, hogy „menjtek”, a jelenkor egyháza inkább azt mondja „maradok”; míg az evangélium így szól, „keresd meg az elvesztettet”, addig a mai egyház azon felfogson van: „az elveszettek keressék meg az egyházat”.

A könyv szerzői arra emlékeztetnek, hogy az *ecclesia* kifejezés *emberek összegyülekezését* jelenti, és tartalmát tekintve még attól is távol áll, amit a jeruzsálemi templom jelentett hosszú évszázadokon keresztül Isten választott népe számára, s még inkább a középkori hatalmas katedrálisoktól vagy a mai monumentális istentiszteleti helyektől. A 2Sám 7,5–7 és az ApCsel 7,48 alapján világos, hogy az első templom nem Isten parancsára épült. Aból, hogy Isten megengedte Dávid számára a templómépítést, az emberi gyengeséghez alkalmazkodó Istent ismerhetjük meg. Az Újszövetség viszont nem valami újabb szervezetet

vagy klubot ért ecclesián, hanem egy konkrét mennyei cél érdekében működő közösséget, amelynek három vetülete van: közösség Jézus Krisztussal a hirdetett Ige és a dicsőítés által; közösség a gyülekezet tagjaival együtt tanulásban; közösség a világgal az evangélium ügyének szolgálata által, vagyis az evangélium megosztásában, hirdetésében és átadásában.

Felfogásuk szerint a missziói inkarnációs gyülekezet teljesen nyitott az innovációra, a kísérletezésre és a kreativitásra, és készségesnek mutatkozik a kontextualizációra, amely az egyházi nyelvezetet, a dicsőítést, a szimbólumokat, ceremóniákat érinti, és érzékenységet tanúsít az adott kulturális kontextus irányában. Magunk mögött kell hagynunk az „egy méret mindenkire jó lesz” felfogást – vallják a szerzők. A posztmodern kor emberének elsősorban nem jobb hittételekre vagy tisztább teológiai látásra van szüksége, hanem sokkal inkább megértésre és kedvességre.

Frost és Hirsch úgy látja, az inkarnációs modell kisebb, de elhivatottabb közösségek létrejöttét feltételezi, amelyben a kicsi az egyszerűbb, s ennél fogva egészségesebb, előbb gyülekezetet jelenti. Ebben lényegesen eltérnek attól a tendenciától, amelyet a korábbi időkben létrejött, úgynevezett megagyülekezetek képviseltek. Ebben az esetben egyetlen gyülekezetnek szinte akkora a lélekszáma, mint egy teljes egyházmegyéé vagy éppen egyházkerületé. A világ tízmilliós vagy afölötti népességű metropoliszaiban talán még

érthető, hogy egyetlen gyülekezet tagsága arányosan viszonyul az adott hely népszerűségéhez, de ez az állapot elsősorban Amerika és Ázsia egyes városaira érvényes, Európára és azon belül Kelet-Európára nem. Az ilyen hatalmas gyülekezeteknek akár több tucat lelképásztort kell alkalmazniuk, szervezeti egységüket pedig szükségszerűen kisebb alegységekbe kell rendezniük. Ez viszont olyan bonyolult gyülekezeti struktúrát eredményez, amelynek adminisztrálása óhatatlanul bürokratizálódással jár. Egy kisebb közösségben viszont sokkal könnyebb lehet odafigyelni a személyre, mint egy hatalmas tömegben.

A könyv utolsó részében a szerzők öt pontból álló úgynevezett szolgálati mátrixot mutatnak be, amelyet APEST-nek rövidítenek. Ez az anagramma az apostoli, prófétai, evangelizáló, pásztori és tanítói feladatot jelenti. Meglátásuk szerint az Újszövetségben Jézus Krisztus egyeseket apostoloknak hívott el, de az egész gyülekezetnek apostolinak kell lennie. Másokat evangelistáknak, viszont az evangelizálást az egész gyülekezetnek kell végeznie. Véleményük szerint az inkarnációs missziói modell sok kisebb gyülekezet létét feltételezi, vagyis nem az a cél, hogy egy gyülekezet növekedjék, hanem a gyülekezetek alapítása, megszokozása, és e kisebb közösségek folyamatos fejlesztése. Minél egyszerűbb egy gyülekezet működése és felépítése, annál könnyebb reprodukálni, szemben azzal, amely komplexitásánál fogva lényegében nem ismételtető

meg. A kisebb, de lényegét tekintve erős gyülekezet jobban képes végezni a legkülönfélébb missziói feladatok egyikét, mint az a nagy közösség, amelyik egyedül próbál megfelelni minden missziói követelménynek. Konkrét helyzetben ez azt jelenti, hogy egy nagyobb városban nem egy, hanem több, kisebb lélekszámú gyülekezet működik, amelyek külön-külön a misszió valamely sajátos területére összpontosítanak.

Michael Frost és Alan Hirsch könyve a teológiai tudományosság igényével megírt munka, azonban missziológiai beállítottságuknál fogva nemcsak a teológiát tanult, szakmailag elismert szolgálattevők körére nézve fogalmazták meg nézetüket, hanem szélesebb gyülekezeti vagy azon kívüli rétegeket kívántak megszólítani. Ezen törekvésüket azok az idézetek is tanúsítják, amelyeket a legkülönfélébb helyekről, széles körben ismert közszereplőktől, vagy nagy népszerűségnek örvendő íróktól, előadóktól vettek át. Így fér el egymás mellett Paulo Coelho, Søren Aabye Kierkegaard, az ír rockzenekarnak, a U2-nek az énekese, Bono. Némelykor közismert filmek jeleneteire hivatkoznak, s bár ezek elütnek az általunk megszokott szakirodalmi stílustól, mégsem tűnnek erőltetettnek. Ahogy sok más munkát, ezt a könyvet is érdemes lenne magyarra fordítani.

Kulcsár Árpád